

Datum

2012-10-01

830-16103-12/112

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
att Eva Marie Hellstrand
103 33 Stockholm

Nya påföljder SOU 2012:34 Ju2012/4191/L5

Kronofogdemyndigheten (KFM) lämnar synpunkter på den del i promemorian som riktar sig mot myndighetens verksamhet.

KFM tillstyrker förslagen som presenteras i betänkandet med följande tillägg:

KFM:s och Åklagarmyndighetens hantering av bötesförvandling

16.4.6.2

KFM vill inledningsvis meddela att myndigheten har intensifiera arbetet med bötesförvandling. En handledning rörande bötesförvandling har arbetats fram tillsammans med Åklagarmyndigheten, och den kommer att tillämpas av KFM från den 1 december 2012.

Uppskov med betalning av böter

avsnitt 16.4.5.1-3

KFM ser positivt på att det införs en möjlighet till uppskov med betalning innan Rikspolisstyrelsen överför indrivningsuppdraget till KFM. Den föreslagna uppskovsmöjligheten ligger i linje med KFM:s mål och vision att parterna ska lösa sin mellanhavanden utan inblandning av KFM. Uppskovsinstitutet kommer förhoppningsvis medföra att en större andel böter betalas frivilligt och att färre mål därmed överförs till KFM. Möjligheten till delbetalning av bötesskulden kan även leda till att de bötesskulder som ändå kommer att överföras till KFM inte är så höga. Därmed ökar gäldenärens möjligheter till snabbare fullbetalning. Det är angeläget att gäldenären får upplysning om uppskovsmöjligheten redan i samband med att böterna fastställs.

Kravet på "uppenbar" tredska tas bort

avsnitt 16.4.6

KFM ser mycket positivt på att uppenbarhetsrekvisitet vid tredska tas bort. Det innebär som utredningen anger att det kommer att bli lättare för KFM och i slutändan åklagaren att styrka tredska vid bötesförvandling.

Datum
2012-10-01

dnr
830-16103-12/112

*Tilläggsanktionen böter
avsnitt 16.5*

Av avsnitt 16.5.3 framgår att tilläggssanktionen böter inte fullt ut ska likställas med böter som dömts ut som en självständig påföljd. Vidare framgår det bl a av författningsförslaget till 22 § Bötesverkställighetslagen (BvL) att bötesförvandling inte får ske av böter som döms ut i förening med villkorligt fängelse. Slutligen framgår det av avsnitt 16.5.4.2 att undanröjande av tilläggssanktionen böter ska ske om förutsättningarna för bötesförvandling är uppfyllda avseende dessa böter under prövotiden.

Som KFM uppfattat det så innebär detta att böter som utdömts som självständig påföljd och böter som utdömts som en tilläggssanktion ska bedömas var för sig i undanröjande/förvandlingshänseende. Vid prövningen av om förutsättningar föreligger för ett undanröjande av böter som utgör en tilläggssanktion så ska inte böter som dömts ut som en självständig påföljd vare sig vägas in eller omfattas av domstolens prövning. På motsvarande sätt ska man titta isolerat på böter som dömts ut som en självständig påföljd vid prövning av om förutsättningar för bötesförvandling föreligger. Detta skulle kunna leda till ett helt annat resultat än om bedömningen skulle ha skett utifrån samtliga böter oavsett typ. Detta skulle också gå stick i stäv med nuvarande praxis för bötesförvandling där ju domstolarna gjort en helhetsbedömning utifrån samtliga omständigheter i det enskilda fallet.

I praktiken skulle det sagda kunna innebära att en domstol beslutar om att bötesförvandling av samtliga böter som kan förvandlas ska ske och att den bötfällde därmed ska avtjäna ett fängelsestraff avseende obetalda böteskulder av relativt lindrig karaktär (t ex ett antal penningböter). Samtidigt som den bötfällde sitter i fängelse ska KFM fortsätta att verkställa de böter som utdömts som en tilläggssanktion till ett villkorligt fängelsestraff. Denna ordning kan uppfattas som mycket märklig i och med att det villkorliga fängelsestraffet med tilläggssanktionen utdömts för ett allvarligare brott, än de böter som blivit föremål för bötesförvandling.

Den föreslagna ordningen skulle troligen innebära att undanröjande av tilläggssanktionen böter skulle bli ytterst sällsynt i och med att det för undanröjande i princip (om man bortser från fall med uttalad tredska) skulle krävas ett flertal villkorliga fängelsestraff med tilläggssanktion böter under en två års period för att frågan om undanröjande överhuvudtaget ska komma att aktualiseras.

Datum
2012-10-01

dnr
830-16103-12/112

Förslag till alternativa lösningar:

Såsom utredningen föreslagit bör den som enbart dömts till böter som en självständig påföljd även fortsättningsvis omfattas av reglerna om bötesförvandling.

För gäldenärer med olika typer av böter skulle en alternativ lösning vara att det alltid görs en sammanvägd bedömning av såväl tilläggssanktionsböter som andra böter. Domstolen skulle sedan kunna undanröja påföljderna och besluta om en ny gemensam påföljd.

Enligt KFM:s uppfattning skulle den föreslagna ordningen bli betydligt mer begriplig för den dömde, samtidigt som det skulle underlätta för KFM som ju handlägger gäldenärer som en helhet och inte olika skulder för sig.

Prövotiden för villkorligt fängelsestraff med tilläggssanktionsböter
16.5.4

Idag överförs böter från Rikspolisstyrelsen (RPS) till KFM elektroniskt. KFM vill betona vikten av att det vid framtida överföringar av böter för verkställighet går att särskilja tilläggssanktionsböterna från andra böter då KFM ska hantera dem på olika sätt.

Förslaget i betänkandet innebär att det införs en prövotid på två år för tilläggssanktionsböter samtidigt som dessa omfattas av en preskriptionstid på fem år. Detta innebär att det hos KFM finns tilläggssanktionsböter som efter prövotiden ska verkställas under tre års tid men som varken kan undanröjas eller bötesförvandlas. KFM finner detta otillfredsställande, särskilt i de fall bötesförvandling kommer att aktualiseras för övriga obetalda böter.

Förslag till alternativ lösning:

Kronofogdemyndigheten föreslår att det införs en skyldighet för myndigheten att underrätta åklagare inför prövotidens utgång om full betalning av tilläggssanktionsböterna skett eller ej. Efter prövotidens utgång skulle sedan dessa böter kunna likställas med övriga böter och därmed kunna bli föremål för bötesförvandling under förutsättning att en process om undanröjande inte pågår.

Unga lagöverträdare

Avsnitt 27.2 sid. 603 ff. och bilaga 4 sid. 27.

KFM ser positivt på utredningens förslag om att påföljdssystemet för unga lagöverträdare så långt som möjligt bör ha ett behandlingsinriktat innehåll. En minskad användning av böter för denna kategorier kan minska andelen överskuldssatta bland unga på väg ut i arbetslivet.

Datum
2012-10-01

dnr
830-16103-12/112

Dagbottsstraffets utformning (linjär straffskala, storleken på böterna och överskuldsättning)
16.2.5.7 sid 81-83

KFM har inget att invända mot tankarna bakom en linjär straffskala. Samtidigt riskerar en höjning av lägsta dagsbotsbelopp från 1 500 kr till 4 900 kr (eller 5 500 kr vid tilläggssanktionsböter), samtidigt som möjligheten till jämkning begränsas, att främst drabba dem som ekonomiskt sett har det sämst ställt. En gäldenärer som idag inte kan betala ett lägsta dagsbotsbelopp om 1 500 kr (30 x 50 kr), kommer i och med det nya förslaget att istället restföras för ett belopp om 4 900 kr (4000+30x30 kr) eller vid tilläggssanktionsböter 5 500 kr (4000+50x30 kr). I de särskilda fall det är aktuellt med jämkning sker en höjning från 750 kr till 4 000 kr. Detta riskerar att leda till att de med sämst betalningsförmåga, t ex ensamstående med hemmavarande barn eller pensionärer, förblir skuldsatta.

KFM anser att det något ytterligare bör övervägas om jämkningsmöjligheten bör utvidgas eller i vart fall bibehållas för att inte straffet ska drabba dessa grupper allt för hårt och för att överskuldsättning ska kunna motverkas.

Betänkandes författningsförslag

Det är även av vikt att det i 17 § BvL tydliggörs att åtgärder enligt 27 kap 11 § Brottsbalken endast avser åtgärder under tvåårsperiod från det att beslutet om tilläggssanktion vunnit laga kraft.

Förslag till skrivning 17 § första stycket

---- och om det enligt Kronofogdemyndighetens bedömning finns anledning att anta att böterna ska förvandlas eller att det *inom två år från det att beslutet om tilläggsanktion rörande böter vann laga kraft* ska vidtas åtgärder enligt 27 kap 11 § brottsbalken ska Kronofogdemyndigheten skyndsamt sända en redogörelse till åklagaren som -----

Teknikanpassning

Avslutningsvis vill KFM framhålla att utredningens förslag med tilläggssanktionsböter kommer att få kostnadsmässiga konsekvenser för KFM. Införandet kan komma att medföra att ett nytt medelsslag behöver införas vilket innebär ökade kostnader hos KFM, om ca 500000 kronor, avseende utveckling av myndighetens datasystem. Även om KFM vid den elektroniska överföringen kan använda de uppkopplingar som idag används för böter som kan förvandlas

Datum
2012-10-01

dnr
830-16103-12/112

kommer det att tillkomma kostnader för att anpassa nuvarande system till tilläggssanktionsböterna.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rikskronofogde. I den slutliga handläggningen har verksamhetschef Maria Mindhammar, kanslichef Karin Berglöf Hedar, verksjuristerna Andreas Oredsson och Barbro Marcus, föredragande, deltagit.

Eva Liedström Adler

Barbro Marcus